

Téma: Válečné konflikty

Autor:	Mgr. Lenka Jorová
Číslo projektu:	CZ.1.07/1.5.00/34.1072
Ročník:	2.
Obor vzdělávání:	Cestovní ruch
Vzdělávací oblast:	Přírodovědné vzdělávání
Tematická oblast:	Člověk a životní prostředí
Vytvořeno dne:	říjen 2012
Anotace:	Žáci po prostudování úvodní části prezentace charakterizují válku, uvádí příčiny rozpoutání válek a jejich následky na životní prostředí i život obyvatel, seznámí se s různými typy válek. Pro rozšíření tématu si mohou prostudovat informace a zpracovat další úkoly vztahující se k tématu války v literatuře a filmu, k známým válečným vojevůdcům nebo různým válkám z období posledního století.

Válka

- Pojem válka
 - stav organizovaného násilí mezi dvěma nebo více skupinami
 - řešení mezinárodních, mezistátních, etnických, religiošních a mezistranných sporů násilným způsobem vedeným zpravidla ozbrojenou silou
 - prostředek k dosažení politických, náboženských, ideologických, ekonomických a jiných cílů
 - opak míru
 - extrémní nástroj k prosazení cílů
 - „*souboj vůlí*“ Carl von Clausewitz
- Doprovází lidstvo od začátku existence
- Není omezena jen na člověka (mravenci, šimpanzi)

Vývoj válek

- Vyvíjí se způsob vedení i způsob, jakým se bojuje
- S rozvojem technických možností se mění strategie i taktika boje
- Seřad'te podle toho, jak tyto způsoby války byly v historii užívány.
 - pěchota, balistická střela, letadla, střelecké oddíly, zákopová válka, jízdní oddíly, jaderná střela, tanky, lučištníci

Způsoby válčení - vývoj

- Pěchota
 - skupina vojáků vybavená ručními zbraněmi pohybující se po vlastních nohou
- Jízdní oddíly
 - skupina vojáků pohybující se na koních či jiných zvířatech, později motorovými prostředky
- Lučištníci
 - vojáci střílející luky
- Střelecké oddíly
 - vojáci vybavení zařízením, které posílá hmotné projektily na cíl
- Zákopová válka
 - statická válka, např. 1. světová válka
- Letadla + tanky
 - dopravní prostředky k útoku ze vzduchu, obrněné bojové vozidlo
- Balistická střela
 - raketou naváděná střela, která léta po eliptické dráze
- Jaderná střela
 - zbraň hromadného ničení na principu jaderné reakce jader těžkých kovů

Způsoby vedení boje - úkoly

- Vyhledejte, kdy a kde byl poprvé vynalezen střelný prach.
- Kdy se poprvé vznesl člověk do vzduchu se strojem těžším než vzduch? Jaký byl další vývoj letadlové dopravy? Na jakém principu létají letadla, na principu jakých fyzikálních pravidel?
- V jakých významných bitvách se bojovalo tanky?

Způsoby vedení boje - řešení úkolů

- Střelný prach byl objeven v Číně někdy v době mezi 7.-9. stoletím
- První let těžšího stroje než je vzduch uskutečnil r. 1890 Otto Lilienthal svým bezmotorovým kluzákem
- Motorový let primitivním dvouplošníkem *Flier* poprvé zaznamenán r. 1903 bratři Wrighty
- Letadla fungují díky principu fyzikálního vztlaku
- Mezi významné tankové bitvy patří např. porážka Německa sovětskými vojsky u Kursku v roce 1943

Příčiny války

- Jsou různorodé, někdy se spojí více příčin
- Příklady příčin:
 - získání moci (např. válka ve Vietnamu)
 - získání nerostných surovin (např. válka v Zálivu)
 - získání kolonií (např. 1. světová válka)
 - ideologické důvody (např. válka v Koreji)

Typy války

- Základní dělení podle rozsahu
 - lokální – týká se pouze jednoho či několika států
 - globální (světová) – rozšíří se postupně po celém světě
 - ve druhé polovině 20. století se rozpoutalo více než 200 lokálních válek
- Další možnosti dělení

chemická	biologická
světová	studená
náboženská	svatá
totální	jaderná
občanská	ideologická

Typy válek - úkol

- Pokuste se předešlé typy válek vysvětlit.
- Chemická válka
 - válka využívající zbraně chemického rázu
- Biologická válka
 - válka využívající zbraně biologického ničení
- Totální válka
 - válka, do které se zapojí veškeré dostupné síly
- Studená válka
 - válka, ve které je klid zbraní, strany soupeří ve zbrojení, na poli vědy, techniky, průmyslu apod.

Typy válek - úkol

- Občanská válka
 - válka uvnitř jednoho státu mezi dvěma skupinami
- Náboženská válka
 - válka šířící myšlenky jednoho náboženství
- Ideologická válka
 - válka šířící myšlenky jedné ideologie
- Svatá válka
 - válka vedená proti nevěřícím
- Jaderná válka
 - válka vedená s využitím jaderných zbraní

Následky válek pro ŽP

- Snižování biodiverzity
- Rozvrat přírodních podmínek na bojištích i v okolí
- V případě použití chemických, biologických a jaderných zbraní hrozí velké poškození přírody – narušení toku látek v prostředí, vyhubení některých druhů

Váleční vojevůdci

- Mezi významné vůdce patří například následující osobnosti:
 - Alexandr Makedonský
 - Caesar
 - Hanibal
 - Johanka z Arku
 - Hitler
 - Napoleon Bonaparte
 - Jan Žižka z Trocnova
- Vyberte si jednu z nabízených osobností, zjistěte něco jejím o životě, jakých významných bitev se účastnila, jak skončila svůj život.

Válečné romány – válečné filmy

- Podobně jako historické romány a filmy se snaží o skutečné i smyšlené vystižení postav a událostí zvolené doby
- Přečtěte si nějaký válečný román, připravte pro spolužáky referát, přibližte jim dobu a příběh, získejte je pro přečtení knihy.

Vojenské hodnosti udělované v ČR

- Armádní plukovník
- Generálplukovník
- Generálporučík
- Generálmajor
- Plukovník
- Podplukovník
- Major
- Kapitán
- Nadporučík
- Poručík
- Podporučík
- Nadpraporčík
- Praporčík
- Podpraporčík
- Nadrotmistr
- Rotmistr
- Rotný
- Četař
- Desátník
- Svobodník
- Vojín

Příklady válek

- 1. světová válka
- 2. světová válka

- Válka ve Vietnamu
- Válka v Zálivu
- Válka v Jugoslávii
- Válka v Iráku

- Zopakujte si znalosti z hodin dějepisu k první a druhé světové válce – jaké byly příčiny vypuknutí války, jaký měla válka průběh, jaký byl její výsledek.

1. světová válka

- 1914 – 1918
- Vyvrcholení složitých sporů mezi světovými mocnostmi
- Příčiny:
 - obchodní soupeření v rámci celého světa
 - spor o kolonie mezi světovými mocnostmi
 - střet německých a ruských zájmů na Balkáně i jinde
 - střet rakouských a srbských zájmů na Balkáně
 - touha Francie získat zpět Alsasko-Lotrinsko a odčinit potupu z roku 1870
 - předválečný systém bloků, jež měl zajistit bezpečnost, ale postavil státy proti sobě

1. světová válka

- Státy se s nadšením vrhali do války, předpokládalo se, že skončí během několika týdnů
- Zákopová válka nakonec trvala čtyři roky a na závěru byla celá Evropa překvapena jejím rozsahem – chabé zisky nevynahradily velké utrpení a ztráty
- Důsledek války
 - vznik nových států nahrazujících osmanskou říši a Rakousko-Uhersko

Průběh války

- 1914
 - v Sarajevu byl zavražděn arcivévoda František Ferdinand
 - vyhlášení války R-U Srbsku vedlo k počátku velkého konfliktu, do kterého se postupně zapojilo 16 tehdejších států z Evropy, Afriky, Asie i Ameriky
- 1916
 - první velká námořní bitva v dějinách lidstva – německá a britská flotila se střetla ve vodách u Jutska
- 1917
 - USA vstupují do války na stranu Dohody – Francie, Británie, Rusko
- 1918
 - po druhé bitvě na Marně jsou Němci donuceni ke kapitulaci
 - 11. 11. byl podepsáno příměří

2. světová válka

- 1939 – 1945
- Pro některé začala válka dříve (Japonsko, Čína 1931) pro některé později (USA 1941)
- Příčiny:
 - těžká situace, do které se dostalo Německo po Versaillské smlouvě (1919, zaplacení velkých válečných náhrad, ztráta části území)
 - pád demokracií, které by mohly kontrolovat plnění smlouvy
 - úsilí nacistů o získání dalších území

Průběh války

- 1931
 - Japonsko dobývá Mandžusko a část Mongolska
- 1936
 - Hitler obsazuje Porýní
- 1937
 - Japonsko napadá Čínu
- 1938
 - anšlus Rakouska k Německu
 - Mnichovská dohoda – odebrání českých sudet a jejich připojení k Německu
- 1939
 - Německo uzavírá smlouvu o neútočení na SSSR
 - 1. 9. napadení Polska německými vojsky

Průběh války

- 1940
 - porážka Německem pro Dánsko, Norsko, Belgii, Nizozemí, Francii
 - Itálie vstupuje do války proti Británii a Francii
 - bitva o Británii, Britové vyhrávají
- 1941
 - USA schvaluje pomoc Británii
 - Německo napadá SSSR
 - Japonsko bombarduje Pearl Harbor → USA vstupují do války
 - Německo napadá Řecko a Jugoslávii
- 1942
 - Japonsko dobývá mnoho zemí
 - Německo ovládá Francii

Průběh války

- 1943
 - porážka Němců u Stalingradu
 - vpád spojeneckých vojsk do Itálie
 - probíhá bombardování Německa, nepřetržitě 24 hodin denně
- 1944
 - Spojenci vstupují do Říma
 - 6. 6. vylodění v Normandii → postupné osvobozování Evropy
- 1945
 - zavražděn Mussolini
 - v dubnu byl dobyt Berlín a Hitler spáchal sebevraždu
 - srpen – svržení dvou atomových bomb na japonská města Hirošima a Nagasaki → kapitulace Japonska
 - Jaltská konference – zde bylo domluveno, jak si vítězné státy (VB, USA, Francie a SSSR) rozdělí Německo
 - v San Franciscu vzniká OSN

2. světová válka - následky

- V bojích zemřelo okolo 10 mil členů vojsk – nejvyšší počet obětí v dějinách válečnictví
- Na nejkrvavější východní frontě ztratil SSSR 7,5 mil vojáků
- Mezi státy s nejnižším počet ztracených mužů patří USA a Velká Británie
- Ve světě padlo válce za oběť 40 milionů civilistů – následek bombardování, šíření chorob, přestřelek, otrockých prací, pobytu v koncentračních a vyhlazovacích táborech

Ztráty na straně Československa

- V době 2. světové války žilo v Československu 15,2 milionu obyvatel
- Nejvyšší počet vojáků naší armády stoupl na 180 000 mužů
- Ve válce zemřelo nebo bylo nezvěstných 7 000 osob
- Zraněno bylo 8 000 vojáků

Holocaust

= hromadné ničení, hromadné vyhlazování

- Dnes používáno hlavně ve významu označující vyhlazování Židů Němci ve třicátých a čtyřicátých letech dvacátého století
- Během let 1933 – 1945 byly vyhlazeny dvě třetiny židovské populace
- Hitler vytvořil propracovaný systém postupné likvidace židovských obyvatel
- Mezi nejkrutější vyhlazovací tábory patřila Osvětim, Dachau

Válka ve Vietnamu

- Doba
 - 1955–1975
- Území
 - Vietnam a v příhraničí Laosu a Kambodži
- Bojující strany
 - Jižní Vietnam (podporován USA)
 - komunistický Severní Vietnamu (podporován komunistickými státy)
- Příčina sporu
 - snaha Severního Vietnamu rozšířit své působíště do sousedního Jižního Vietnamu
- Závěr války
 - porážka vojsk Jižního Vietnamu
- Poznámky:
 - <http://www.youtube.com/watch?v=6O1M0HGINsw>

Válka v Zálivu

- Doba
 - 1990/1991
- Území
 - Kuvajt, Perský záliv
- Bojující strany
 - Irán (Saddám Husajn)
 - koalice 28 států (včetně Československa v čele v USA s podporou OSN)
- Příčiny sporu
 - ropné bohatství v Kuvajtu si nárokoval Irán
- Závěr války
 - osvobození Kuvajtu

Válka v Jugoslávii

- Doba
 - 1991–1995
- Území
 - země bývalé Jugoslávie, jižní Evropa okolo Jaderského moře
- Bojující strany
 - Slovinsko, Chorvatsko, Bosna a Hercegovina, Albánie, NATO
 - Jugoslávie (Srbsko)
- Příčiny sporu
 - neshody v jednotlivých oblastech v rámci Socialistické federativní republiky Jugoslávie
- Závěr války:
 - rozpad SFRJ na jednotlivé státy: Slovinsko, Chorvatsko, Makedonie, Srbsko, Bosna a Hercegovina, Černá hora

Válka v Iráku

- Doba
 - 2003–2011
- Území
 - Irák
- Bojující strany
 - Irák
 - USA
- Příčiny sporu
 - Snaha USA svrhnout diktátorský režim Saddáma Husajna
- Závěr války
 - 15. 12. 2011 došlo k ukončení válečných operací
- Poznámky
 - 30. prosince 2006 byl vykonán rozsudek smrti oběšením – Saddám Husajn byl oběšen

Shrnutí - PAMATUJ !

- Válka
 - = stav organizovaného násilí mezi dvěma a více skupinami
 - V
 - v průběhu historie vývoj zbraní, strategií, taktiky, výstroje i výzbroje
- Příčiny válek
 - Zisk moci, nerostných surovin, území, šíření ideologie
- Následky válek
 - rozvrat přírodních podmínek
 - ztráty na životech, na majetku, na zdraví vojáků
 - utrpení civilistů – nemoci, hlad

Použité zkratky

- mil – milion
- NATO – Severoatlantická aliance
- OSN – Organizace spojených národů
- SFRJ – Socialistická federativní republika Jugoslávie
- SSSR – Svaz sovětských socialistických republik
- R-U – Rakousko-Uhersko
- USA – Spojené státy americké
- VB – Velká Británie
- ŽP – životní prostředí

Použité zdroje

1. HUDGES, J. a kol. *Velká všeobecná obrazová encyklopedie*. 1. vydání. Praha: Svojtka & Co. 1999. ISBN 80-7237-256-4.
2. KVASNIČKOVÁ, D. a kol. *Životní prostředí. Doplnkový text k Základům biologie*. 1. vydání. Praha: Fragment, 1998. ISBN 80-7200-286-4.
3. Kolektiv autorů. *Slovník cizích slov*. 1. vydání. Praha: Levné knihy, 2006. ISBN 80-7309-347-2
4. *Wikipedie: Otevřená encyklopedie* [online]. 2012 [cit. 2012-10-09]. Dostupné z:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Hlavn%C3%AD_strana

Vzhledem k autorským zákonům neobsahuje prezentace obrázky. Pro využití ve výuce doporučuji pro zpestření obrázky doplnit.